

สมุนไพรมะพร้าวไทยจะเฉาหรือสดใสนั้นขึ้นอยู่กับรัฐบาล

สายขาว

แม้จะเข้าสู่ยุค 2000 โลกมีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีไปมาก แต่คนยุคนี้กลับมีความต้องการอยุ่เข้าหาธรรมชาติมากขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องพืชสมุนไพร ปัจจุบันจะเห็นได้ว่ากระแสการตื่นตัวในเรื่องพืชสมุนไพรมีมากขึ้น มีการใช้สมุนไพรรักษาโรคต่างๆ มากมาย ความจริงแล้วพืชสมุนไพรถือว่าเป็นพืชดั้งเดิมของบ้านเรา ก่อนหน้านั้นไม่มีใครนำมาใช้อย่างจริงจังทั้งๆ ที่มีคุณค่าประโยชน์มากมาย มีเพียงคนสมัยโบราณเท่านั้นที่ยังคงมีความเชื่อว่ามีสมุนไพรในถิ่นสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ดีกว่ายาแผนปัจจุบันนั่นเองประเภทขณะที่คนรุ่นหลังบอกว่าการนำพืชสมุนไพรมาใช้นั้นมีความยุ่งยากและได้ผลช้า โดยเฉพาะการนำมารักษาโรค

อย่างไรก็ตาม ขณะนี้ความต้องการใช้พืชสมุนไพรไทยเริ่มมีความนิยมมากขึ้น ด้วยเหตุผลหลายๆ ประการ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของราคาที่ถูกกว่าการใช้ยาแผนปัจจุบันบางชนิด ความปลอดภัยมากกว่าปัจจุบัน คนเริ่มหันมาใส่ใจเรื่องของธรรมชาติและสุขภาพมากขึ้น ทั้งนี้แนวโน้มการใช้สมุนไพรในปัจจุบัน จะใช้ในอุตสาหกรรมเครื่องสำอาง และอาหารเสริมเพื่อสุขภาพ จะขยายตัวเพิ่มขึ้นมากกว่าการใช้เป็นยารักษาโรค

ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทยรายงานว่า การนำสมุนไพรมาสกัดเป็นยารักษาโรค รัฐบาลไม่ได้ให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง อีกทั้งการนำยาไปขึ้นทะเบียนตำรับยาจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) นั้นมีข้อยุ่งยาก ทำให้ยาสมุนไพรของไทย ที่ออกมาจำหน่ายได้นั้นมีเพียงไม่กี่ชนิดนอกจากนี้งานวิจัยทางด้านสมุนไพรต้องใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมทั้งยังมีปัญหาด้านการตลาด ปัญหาการยอมรับของแพทย์แผนปัจจุบัน และปัญหาทางด้านกฎหมายอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าในด้านการนำไปผลิตยารักษาโรคจะยังมีไม่มากนัก แต่เป็นที่น่าจับตามองที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ให้ความสำคัญกับพืชสมุนไพรมากขึ้น โดยการวิจัยเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ทางด้านเกษตร เช่น การนำมาสกัดสารเพื่อกำจัดศัตรูพืชเพื่อทดแทนการใช้สารเคมีป้องกันปัญหาสารพิษตกค้าง โดยใช้สะเดา ชำ ตะไคร้หอม เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีพืชสมุนไพรอีกจำนวนมากที่อยู่ในขั้นตอนการวิจัยเพื่อนำมาใช้ประโยชน์

นายอนันต์ ตาลอดม อธิบดีกรมวิชาการเกษตรกล่าวว่า ขณะนี้กรมวิชาการเกษตรได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาพืชสมุนไพรมากขึ้นล่าสุดได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมารับผิดชอบในเรื่องนี้โดยตรงซึ่งเป็นการร่วมกันทำงานหลายกอง เช่น กองพฤกษศาสตร์และวิจัยพืช สถาบันวิจัยพืชสวน และกองเกษตรเคมี เป็นต้น เพื่อร่วมกันศึกษาความเป็นไปได้ของพืชสมุนไพร แต่ละชนิดที่มีอยู่ในบ้านเรา โดยเฉพาะการนำพืชสมุนไพรที่สามารถนำมาใช้ในเชิงพาณิชย์โดยนำนักศึกษาถึงความ เป็นไปได้ทางด้านการตลาดและการจัดการผลผลิตให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น อาทิ บุก และต้นหางไหล เป็นต้น นอกจากนี้จะนำนักศึกษาในเชิงพาณิชย์แล้ว กรมวิชาการเกษตรได้ทำการอนุรักษ์และขยายพันธุ์ควบคู่กันไปด้วย ล่าสุดคณะกรรมการพืชสวนแห่งชาติ ซึ่งมีนายปองพล อดิเรกสาร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรฯ เป็นประธาน ได้มีการออกนโยบายการส่งเสริมให้มีการปลูกสมุนไพรที่สำคัญ 10 ชนิด ซึ่งตลาดมีความต้องการมาก และยังเป็นการอนุรักษ์ไม่ให้สูญพันธุ์อีกด้วย

ด้านนายวิเชียร เพชพิสิฐ ผู้อำนวยการกองพฤกษศาสตร์และวิจัยกรมวิชาการเกษตรระบุว่า กองพฤกษศาสตร์ฯ ในฐานะเป็นแกนนำของกรมวิชาการในการผลักดันเรื่องนี้ได้มีแผนงานให้สถานีทดลองพืชสวนในแต่ละภาคได้มีการปลูกพืชสมุนไพร ทั้งนี้ได้วางแผนให้มีที่ว่างปลูกของประเทศไทย 6 แห่ง ซึ่งจะใช้ประมาณจำนวน 10 สัปดาห์ ภายใต้โครงการอนุรักษ์และพัฒนากาใช้ประโยชน์พืชสมุนไพร พืชพื้นเมือง และความหลากหลายของพืชอื่น

สถานดังกล่าวมีหน้าที่ในการรวบรวมพันธุ์พืชสมุนไพรพันธุ์พื้นบ้านที่อยู่ในแต่ละภาค เพื่อนำมาศึกษาถึงความเหมาะสมของพื้นที่ในการเพาะปลูก การขยายพันธุ์การคัดเลือกพันธุ์ดีรวมทั้งการใช้วิธีการปลูกอย่างถูกต้องและเหมาะสม (GAP) ทั้งนี้เพื่อนำไปเผยแพร่กับเกษตรกรทั่วไป นอกจากนี้ได้ส่งเจ้าหน้าที่ที่มีความชำนาญเข้าไปดูแลและรับผิดชอบโดยเฉพาะ ซึ่งขณะนี้สถานีทดลองพืชสวนที่จังหวัดกระบี่ กาญจนบุรี และลำปางได้เริ่มดำเนินการแล้ว

นอกจากนี้คณะอนุกรรมการพืชสวน เครื่องเทศ และสมุนไพร ได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานขึ้นมา 3 คณะ เพื่อดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับสมุนไพรและเครื่องเทศ โดยคณะแรกคณะทำงานศึกษาป้องกันและอนุรักษ์สมุนไพรธรรมชาติ คณะที่สองคณะทำงานศึกษาความต้องการ

สมุนไพรและเครื่องเทศ และคณะที่สามคณะทำงานศึกษาแนวทางการวิจัยพัฒนาสมุนไพรและเครื่องเทศ

ล่าสุดคณะทำงานทั้ง 3 คณะได้มีการประชุมหรือร่วมกันเพื่อพิจารณาแนวทางการดำเนินการซึ่งสรุปสรุปได้ดังนี้ คณะทำงานศึกษาการป้องกันและอนุรักษ์สมุนไพรครั้งนี้ คณะทำงานศึกษาการป้องกันและอนุรักษ์สมุนไพรธรรมชาติ มีมติให้เพิ่มผู้แทนกรมศุลกากรและการสื่อสารแห่งประเทศไทย ร่วมเป็นคณะทำงานด้วย เนื่องจากเห็นว่ามีส่วนสำคัญในการป้องกันการลักลอบนำเข้าและส่งออกสมุนไพรไปต่างประเทศ

ส่วนคณะทำงานศึกษาความต้องการสมุนไพรและเครื่องเทศ มีการพิจารณาผลการสำรวจข้อมูลด้านตลาดสมุนไพรและเครื่องเทศ ที่ได้กำหนดการศึกษาเป้าหมายความต้องการไว้จำนวน 18 ชนิด จากแห่งการค้าที่สำคัญในเขตกรุงเทพฯ องค์การเภสัชกรรม ผู้ส่งออกและผู้แปรรูปเกี่ยวกับปริมาณการใช้และแนวโน้มความต้องการของตลาด ตลอดจนปัญหาต่างๆ ของสมุนไพรและเครื่องเทศทั้ง 18 ชนิด

โดยได้วิเคราะห์ว่าสมุนไพรและเครื่องเทศที่มีศักยภาพในการพัฒนานั้น มีจำนวน 10 ชนิด ได้แก่ กระเจี๊ยบแดง ขมิ้นชัน เจดมูลเพลิงแดง คำฝอย ตีปัสสะโคโรแดง บุก ฟักทะเลโยว เหว และส้มแขก โดยมีสมุนไพรและเครื่องเทศที่มีโอกาสในการพัฒนาจำนวน 6 ชนิด ได้แก่ กระวาน ก้านพลู ตะไคร้หอม หัวบุก ไทร และมะขามแขก

สำหรับคณะทำงานศึกษาแนวทางการวิจัยและพัฒนาสมุนไพรและเครื่องเทศ ได้ให้ดำเนินการส่งแบบฟอร์มสำรวจการดำเนินการวิจัยและพัฒนาที่หน่วยงานต่างๆ ดำเนินมาอยู่ เพื่อนำมาจัดทำกรอบแนวทางในการดำเนินงานในภาพรวมของทั้งประเทศเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อน รวมทั้งได้มีการจัดลำดับความสำคัญของพืชที่จะกำหนดแนวทางวิจัยดังนี้

1. จะต้องเป็นพืชที่คณะทำงานสำรวจความต้องการสมุนไพรและเครื่องเทศได้พิจารณาแล้ว
2. เป็นพืชที่มีศักยภาพในการส่งออกและนำเข้า และ
3. เป็นพืชที่กำหนดในประเภทเครื่องเทศระหว่างประเทศ (International Spice Community : ISC) จำนวน 7 ชนิดดังนี้ พริกไทย พริกขี้หนู ชิง อบเชย กานพลู และกระวาน นอกจากนี้เพื่อให้การดำเนินงานวิจัยพืชสมุนไพรเกิดประโยชน์อย่างจริงจังได้มีการเสนอว่าควรมีการแต่งตั้งผู้แทนจากกรมป่าไม้และนักวิชาการด้านสมุนไพร และเครื่องเทศ รวมทั้งกรมวิชาการเกษตรเป็นคณะทำงานเพิ่มเติมด้วย

จะเห็นได้ว่าในเป็นภาคภูมิใจการตื่นตัวในเรื่องพืชสมุนไพรมากขึ้น เพราะหากมองในแง่ลักษณะภูมิประเทศของไทยแล้ว ประเทศไทยค่อนข้างจะได้เปรียบประเทศอื่นๆ เพราะไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพ มีพืชจำนวนมากมาที่สามารถนำมาทำเป็นสมุนไพรไทยจะสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นมูลค่ามหาศาล นายประเสริฐ อนุพันธ์ ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร เปิดเผยว่า คณะอนุกรรมการพืชสวนและเครื่องเทศได้เร่งทำแผนยุทธศาสตร์พืชสมุนไพรที่สำคัญ 10 ชนิด คือ กระเจี๊ยบแดง ขมิ้นชัน เจดมูลเพลิงแดง คำฝอย ตะโคโรแดง บุก ฟักทะเลโยว เหว และส้มแขก เพื่อที่จะพัฒนาพืชสมุนไพรไทยให้ครบวงจร

อย่างไรก็ดีแม้ขณะนี้จะมีการตื่นตัวในเรื่องสมุนไพรมากขึ้นแต่ก็มีเรื่องที่น่าเป็นห่วงเช่นกัน รศ. พรหมจิต ศรลัมภ์ อาจารย์ประจำคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เปิดเผยว่า ขณะนี้ต่างชาติได้นำพืชสมุนไพรไทยไปแปรรูปขึ้นทะเบียนสิทธิบัตร เป็นจำนวนมากเนื่องจากไทยไม่มีกฎหมายควบคุมดูแล โดยเฉพาะประเทศญี่ปุ่นเข้ามาจับซื้อสมุนไพรไทยออกไปแปรรูปจำหน่ายทั่วโลก ซึ่งไทยไม่สามารถทำอะไรได้เลย

อนาคตของสมุนไพรไทยจะเป็นอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลเป็นสำคัญอย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญในการค้าขายสมุนไพรของไทยไม่ว่าจะส่งออกหรือขายในประเทศนั้นคือไม่ควรเป็นพืชสมุนไพรที่จับจากป่าควรจะเป็นพืชที่ปลูกขึ้นเอง และไม่ควรถูกส่งออกในรูปแบบของวัตถุดิบ ควรจะลงทุนแปรรูป แล้วจึงส่งออกเพื่อเพิ่มมูลค่าให้สินค้า รศ.พรหมจิตกล่าว

แต่ก็เป็นที่น่าห่วงที่ว่าภาครัฐเริ่มให้ความสำคัญในเรื่องต่างชาติขโมยพืชสมุนไพรของไทยมากขึ้นโดยล่าสุดนายเวิน ชิตชอบ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรฯ ได้มีนโยบายให้กรมวิชาการเกษตรเร่งดำเนินการป้องกันในเรื่องของผู้ลักลอบพันธุ์พืชสมุนไพรและพืชไทยทั้งหมด ซึ่งจะมีการจัดตั้งธนาคารพันธุกรรมพืช (ยีนแบงก์)

หากการเดินเครื่องในเรื่องสมุนไพรภาครัฐในครั้งนี้อย่างจริงจัง เป็นรูปธรรม เชื่อว่าพืชสมุนไพรไทยจะกลายเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของไทยอย่างแน่นอน และประเทศไทยก็จะได้เปรียบต่างชาติ เพราะไทยมีความหลากหลายทางชีวภาพ มีพืชสมุนไพรจำนวนมาก อนาคตของพืชสมุนไพรไทยจะเป็นอย่างไร อยู่ที่รัฐบาลเป็นผู้กำหนดเท่านั้น ■